

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/56/2025
Identifikačné číslo spisu:	4415221088
Dátum vydania rozhodnutia:	24.06.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:4415221088.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ K. S., narodený B., 2/ P. narodený B., 3/ Z. O., narodený B. žalobcovia 1/ až 3/ zastúpení JUDr. Igorom Haruštiakom, advokátom, Bratislava, Linzbothova 13, proti žalovaným 1/ S., narodený B., 2/ Y. I., narodená B., 3/ H., narodená B. žalovaní 1/ až 3/ zastúpení Advokátskou kanceláriou soukeník - štrpka s.r.o., Bratislava, Strážnická 8141/5, IČO: 36862711, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 5C/495/2015, o dovolaní žalovaných 1/ až 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 19. decembra 2024 sp. zn. 9Co/62/2023, takto a

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovia 1/ až 3/ majú voči žalovaným 1/ až 3/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Zámky (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom (druhým v poradí) z 24. novembra 2022 č. k. 5C/495/2015-795 žalobu zamietol a úspešným žalovaným 1/ až 3/ priznal nárok na náhradu trov konania.

1.1. Pri rozhodovaní vychádzal zo zistení, že spornú poľnohospodársku pôdu (parcely zamerané v teréne, t. j. ako C-KN parcely) užívali a nakladali s ňou ako (spolu)vlastníci žalovaní 1/ až 3/, resp. žalovaný 1/ a právna predchodkyňa žalovaných 2/ a 3/. Táto držba žalovaných bola podľa súdu prvej inštancie oprávnená, dobromyseľná, keď vstup do držby žalovanými bol titulom reštitučného rozhodnutia pozemkového úradu. Žalovaní nehnuteľnosti nadobudli vydržaním, preto súd žalobu žalobcov o určenie ich vlastníctva zamietol.

2. Na odvolanie žalobcov 1/ až 3/ Krajský súd v Nitre (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 19. decembra 2024 sp. zn. 9Co/62/2023 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie (§ 388 CSP) tak, že: (I. výrokom) určil, že žalobcovia 1/, 2/ a 3/ sú podieloví spoluvlastníci, a to: žalobca 1/ K. štátna príslušnosť N., v podiele 1-iny z celku, žalobca 2/ F. štátna príslušnosť N.. v podiele 1/4-iny z celku a žalobca 3/ Z. štátna príslušnosť N., v podiele 2/4-ín z celku, nehnuteľností nachádzajúcich sa v

katastrálnom území A., obec A., okres J. L., a to: - novovytvorených parciel: C-KN č. 13615/2 - zastavané plochy o výmere 1292 m², C-KN č. 13618/9 - orná pôda o výmere 47284 m², C-KN č. 13634/3 - ostatné plochy o výmere 5659 m², C-KN č. 13618/10 - orná pôda o výmere 15815 m², C-KN č. 13618/13 - zastavané plochy o výmere 140 m², C-KN č. 13618/16 - orná pôda o výmere 652 m², C-KN č. 13634/8 - ostatné plochy o výmere 811 m², C-KN č. 13618/12 - orná pôda o výmere 1511 m², C-KN č. 13618/15 - zastavané plochy o výmere 445 m², C-KN č. 13618/17 - orná pôda o výmere 28712 m², C-KN č. 13621/3 - zastavané plochy o výmere 312 m², C-KN č. 13629/3 - trvalé trávne porasty o výmere 4688 m², C-KN č. 13631/6 - orná pôda o výmere 24349 m² a C-KN č. 13634/5 - ostatné plochy o výmere 1123 m², vytvorených geometrickým plánom č. B. vyhotoveným dňa 14. 02. 2018 F. I., úradne overeným Okresným úradom Nové Zámky, katastrálnym odborom dňa 16. 05. 2018 pod č. XXX/XX, na oddelenie pozemkov p. č. 13615/2, 13618/9,10,12,13,15,16,17, 13621/3, 13629/3, 13631/6, 13634/3, 5, 8 a vymedzenie rozsahu duplicitného vlastníctva; (výrokom II.) vyslovil, že geometrický plán č. B. vyhotovený dňa 14. 02. 2018 P., úradne overený Okresným úradom Nové Zámky, katastrálnym odborom dňa 16. 05. 2018 pod č. B., je súčasťou rozsudku a (výrokom III.) rozhodol, že žalobcom 1/, 2/ a 3/ priznáva voči žalovaným 1/, 2/ a 3/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (§ 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP).

2.1. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku mimo iného uviedol, že: „... 15. Žalobcovia si svoje nároky odvíjajú od svojich právnych predchodcov, a to K. a manž. M. ktorí nadobudli nehnuteľnosti zapísané vo vložke č. B. kat. úz. H. na základe Výmeru o vlastníctve pôdy, vydaným vtedajším Ministerstvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy, pridelený podľa Nariadenia č. 104/1945 Sb. n. SNR v znení Nariadenia č. 46/1946 Sb. n. SNR o konfiškovaní a urýchlennom rozdelení poľnohospodárskeho majetku J., S., ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa, v kat. úz. A. v celkovej výmere 13,5558 ha, skonfiškovanej bývalému vlastníkovi Dr. Z. N. (právnemu predchodcovi žalovaných v 1. až 3. rade). Jednalo sa o nehnuteľnosti zapísané v PKN vložke č. XXXX ako parcela č. 3618 - roľa o výmere 5,7000 ha, parcela č. 3619 - lúka o výmere 1,7418 ha, parc. č. 3620/26 - roľa o výmere 3,0980 ha a parc. č. 3630 - lúka o výmere 3,0160 ha. Z prídelcov tieto nehnuteľnosti prešli dedičskými rozhodnutiami na žalobcov v 1. až 3. rade. Odvolací súd sa už vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí, zhodne s názorom súdu prvej inštancie, vyjadril k samotnému výmeru a k jeho právnym účinkom. Opätovne zdôrazňuje, že súdna prax už dávnejšie dospela k záveru, že správnosť výmeru a jeho súlad s vtedy platnými predpismi nie je možné v súčasnej dobe preskúmať, a takýto právny akt je potrebné považovať za právny a bezchybný, z ktorého súd musí vychádzať v zmysle § 186 ods. 1 CSP. Pokiaľ bolo rozhodnutie vydané v rámci právomoci príslušného orgánu, jeho zákonnosť je možné preskúmať len procesným postupom v rámci správneho súdnictva; nepodlieha však preskúmaniu všeobecným súdom. K rovnakému záveru dospel Najvyšší súd SR v rozsudku sp. zn. 4Cdo/123/2003, v ktorom vyslovil právny názor, že výmery a prídelové listiny ako verejné listiny boli aj sú v súčasnosti dokladmi o vlastníctve prídelcov k prideleným nehnuteľnostiam a sú vkladuschopnými listinami, a že mimo rámec správneho súdnictva všeobecný súd nie je oprávnený skúmať vecnú správnosť správneho aktu, že ho môže preskúmať len so zreteľom na to, či ide o akt nulitný (ničotný), ako i, že nulitným aktom je správny akt vydaný tzv. absolútne veci nepríslušným správnym orgánom. Rovnaký záver zaujal aj NS SR v rozsudku 5Cdo/110/2000, ktorý bol uverejnený aj v časopise Zo súdnej praxe pod č. 40/2001, ako aj rozsudok 2Cdo/337/2006, ako aj uznesenie sp. zn. 4Sž 88/1995, ktoré bolo uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov SR pod č. 65/95. S poukazom na vyššie uvedené je preto potrebné Výmer o vlastníctve pôdy č. B. po pôvodnom vlastníkovi O. v kat. úz. H. prídelcom K. O. a manž. M., rod. U. zo dňa 11. 05. 1948, považovať o listinu, ktorá je perfektná, a ktorá má povahu verejnej listiny spôsobilej vlastnícke právo prídelcov, resp. ich právnych nástupcov k nehnuteľnostiam tam označeným preukázať (R 44/2005, 3Cdo/12/2004, 5Cdo/157/2007). Keďže nadobudnutiu vlastníctva výmerom nebolo treba intabulácie, nedostatok zápisu nemá vplyv na vlastníctvo prídelu. Podľa ustanovení Občianskeho zákonníka k zmene vlastníctva právnych predchodcov žalobcov, resp. žalobcov mohlo dôjsť iba zo spôsobov uvedených v § 111 až § 118, pričom žiaden z týchto dôvodov zmeny vlastníctva v danej veci nebol preukázaný, ani účastníkmi tvrdený. Rovnako nebolo tvrdené ani preukázané, že by vlastnícke právo predmetu prídelu zaniklo vzdaním sa takéhoto vlastníckeho, resp. spoluvlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nadobudnutým na základe výmeru. Vzhľadom na vyššie uvedené závery, neboli dôvodné ani námietky žalovaných, že ich právny predchodca Dr. Z. N. nikdy nebol odsúdený, pretože uznesením Krajského súdu v Prahe pod č. 2RK 334/92 zo dňa 30. 11. 1992 bolo jeho trestné stíhanie

zastavené. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že uznesením Rady komory Krajského súdu trestného v Prahe zo dňa 28. 04. 1948, ktoré bolo vyvesené dňa 05. 05. 1948, bol podľa § 29 ods. 3 zák. č. 50/23 Sb. a § 13 ods. 1 a 3 zák. č. 23/1948 zabavený všetok majetok osôb menovaných (v rozhodnutí) na území Československej republiky, medzi ktorými osobami sa nachádzal pod bodom 5. O., nar. B., ktorý bol právnym predchodcom žalovaných. Následne bol práve právnym predchodcom žalobcov K. O. a jeho manž. M., rod. U. Výmerom Povereníctva pôdohospodárstva pozemkovej reformy v G. zo dňa 11. 05. 1948 pridelený podľa Nariadenia č. 104/45 v znení Nariadenia č. 64/1946 majetok, pričom sa jednalo o majetok bývalého vlastníka O. Súd je viazaný rozhodnutím správneho orgánu, ktorý vydal výmer, je povinný vychádzať z jeho účinkov, ktoré sa prejavujú v tom, že je právnym titulom nadobudnutia vlastníckeho a je rozhodnutím o prúde nehnuteľností.

16. Žalovaní sa v konaní bránili tým, že sporné nehnuteľnosti nadobudli po svojom právnym predchodcovi O., ktorému boli počas obdobia socialistického režimu bez právneho dôvodu odňaté. V zmysle zák. č. 229/91 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku si uplatnili reštitučný nárok a na základe rozhodnutia Pozemkového úradu Nové Zámky zo dňa 11. 03. 1993 č. 300/92 v spojení s opravným uznesením zo dňa 08. 11. 1995 č. jednania 300/92/Ia bola schválená dohoda o vydaní nehnuteľností, ktoré prešli do vlastníctva štátu podľa § 6 ods. 1 písm. p) zákona medzi oprávnenými osobami, a to žalovaným v 1. rade a právnou predchodkyňou žalovaných v 2. a 3. rade a povinnou osobou poľnohospodárske družstvo, pričom predmetom dohody bolo aj vydanie nehnuteľností zameraných geometrickým plánom č. B. zo dňa 16. 11. 1992 nachádzajúcich sa vo vložke č. B. V zmysle § 11 zák. č. 229/1991 Zb. nebolo možné vydať pozemky alebo ich časti v prípade, ak pozemok je vo vlastníctve fyzickej osoby, alebo k pozemku bolo zriadené právo osobného užívania, s výnimkou prípadov uvedených v § 8. Pozemkový úrad pri rozhodovaní o vydávaní pozemkov v zmysle § 9 ods. 2 zákona sa nedostatočne zaoberal otázkou, či vydaniu sporných pozemkov nebránia zákonné prekážky predpokladané v § 11 ods. 1, čo v danom prípade podľa písm. a) bola skutočnosť, že pozemok je vo vlastníctve fyzickej osoby. Vzhľadom na vyššie uvedené závery ohľadne výmeru ako dokladu o vlastníctve prídelcu, keď výmer je verejnou listinou a prezumuje sa jej správnosť, bolo nesporné, že v čase schvaľovania dohody o vydaní nehnuteľností boli vlastními sporných nehnuteľností nachádzajúcich sa vo vl. Č. XXXX na základe výmeru právní predchodcovia žalobcov, resp. žalobcovia, ktorá skutočnosť bránila v zmysle § 11 ods. 1 písm. a) vydaniu takýchto pozemkov, ktoré v čase vydávania neboli vo vlastníctve štátu, ani právnickej osoby.

17. Odvolací súd k uvedeným skutkovým tvrdeniam žalovaných uvádza, že cieľom zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a k inému poľnohospodárskemu majetku bolo zmierniť následky niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo voči vlastníkovi poľnohospodárskeho a lesného majetku v období rokov 1948 až 1989 a obnoviť pôvodné vlastnícke vzťahy. Je nesporné, že pozemkovému úradu je zákonom zverená právomoc rozhodovať o schválení dohody o vydaní nehnuteľností, avšak len v prípade naplnenia zákonom stanovených podmienok. Ustanovenie § 5 ods. 1, 2 citovaného zákona za povinnú osobu označuje štát alebo iné právnické osoby, ktoré ku dňu účinnosti uvedeného zákona nehnuteľnosť držia. Podľa ust. § 6 uvedeného zákona sa oprávneným osobám vydávajú nehnuteľnosti, ktoré prešli na štát alebo na inú právnickú osobu zo zákonom stanovených dôvodov s tým, že jedným z týchto dôvodov je i odňatie poľnohospodárskej pôdy, resp. nehnuteľností bez náhrad postupom podľa zákona č. 142/1947 o revízii prvej pozemkovej reformy alebo zákonom č. 46/1948 o novej pozemkovej reforme. Vzhľadom na vyššie konštatované skutočnosti, je potrebné uviesť, že zo strany žalovaných sa v danej veci nepodarilo preukázať ich tvrdenia, že nehnuteľnosti tvoriace predmet tohto konania v kat. úz. A. prešli na štát. Je potom potrebné prijať záver, že v danom prípade pozemkový úrad nebol oprávnený rozhodovať o reštitučnom nároku nehnuteľností zapísaných vo vložke č. B. pre kat. úz. teraz A., pretože pre reštitučné konanie neboli naplnené zákonné podmienky. Je tomu tak práve z dôvodu, že zo strany žalovaných nebolo preukázané, že by sporné nehnuteľnosti boli právnym predchodcom žalobcov, resp. žalobcom odňaté, resp. že by došlo k zmene vlastníctva, príp. že by sa vzdali prídelu. Pokiaľ teda pozemkový úrad vydal rozhodnutie bez toho, aby boli splnené zákonné podmienky pre vydanie, konal tak nad rámec svojej zákonom zverenej povinnosti (prekročil svoju právomoc), a preto je takéto rozhodnutie potrebné považovať za nulité (ničotné rozhodnutie).

17.1. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na rozhodnutie NS SR sp. zn. 5Cdo/97/2009 zo dňa 29.

04. 2010, kde najvyšší súd uviedol, že všeobecné súdy nie sú oprávnené skúmať ich platnosť, či zákonnosť mimo rámca správneho súdnictva (preskúmať správne akty), ale či zákonnosť mimo rámca správneho súdnictva, ale zásadne len so zreteľom na to, či išlo o akty ničotné (nulitné paakty), teda akty, ktorých vady sú tak závažné, že sa neuplatní prezumpcia ich správnosti; na takéto správne akty súdy neprihliadajú, ani z nich nevychádzajú. Akty aplikácie práva vydané správnymi orgánmi, ktoré vzhľadom k svojej povahe a závažnosti predstavujú prekážku zamýšľaných (zákonom prezumovaných) právnych účinkov, pri ktorých už nemožno hovoriť, že sa jedná o správny akt, resp. že došlo k jeho vzniku, sú teóriou práva označované za ničotné akty.

18. Odvolací súd s poukazom na vyššie uvedené skutočnosti, aplikujúc spomínané rozhodnutia na danú vec, uvádza, že v danom prípade zo strany súdu prvej inštancie, ale ani odvolacieho súdu nedošlo k postupu, v rámci ktorého by došlo k preskúmavaniu rozhodnutia Pozemkového úradu Nové Zámky zo dňa 11. 03. 1993 č. jednania 300/92 a opravného rozhodnutia k tomuto rozhodnutiu z hľadiska jeho platnosti či zákonnosti, alebo jej vecnej správnosti a odvolací súd preskúmaval len skutočnosť, či pozemkový úrad mal právomoc vydať takéto rozhodnutie, v ktorom rozhodol o uplatnenom reštitučnom nároku na podklade ust. § 6 ods. 1 písm. e) zákona, a či teda mal právomoc rozhodnúť o prinavrátení sporných nehnuteľností, ktoré neboli v jeho vlastníctve, keď tieto nehnuteľnosti, resp. časť týchto nehnuteľností bola pridelená do vlastníctva výmerom právnym predchodcom žalobcov. Je zrejmé, že v danom prípade bolo rozhodnutie pozemkového úradu preskúmané len z hľadiska prítomnosti tak závažných vád, čo ich zápornej kvality, že by nebolo možné uplatniť ani prezumpciu správnosti takéhoto rozhodnutia, resp. iba z hľadiska vád majúcich za následok ničotnosť (nulitnosť) takéhoto správneho aktu s tým, že skúmanie uvedeného neprislúcha nevyhnutne do rámca správneho súdnictva, pretože uvedené oprávnenie prináleží tiež všeobecnému súdu. Odvolací súd preto rozhodnutie nepreskúmaval z hľadiska existujúcej právomoci pozemkového úradu, ale len z hľadiska možného prekročenia právomoci týmto orgánom, a to s dôrazom na skutočnosť, že v konaní nebolo preukázané, že by právni predchodcovia žalobcov alebo žalobcovia o vlastníctvo sporných nehnuteľností prišli zákonným spôsobom, resp. by tieto nehnuteľnosti prešli do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby. ...

20. Pri posudzovaní správnosti záverov súdu prvej inštancie, že žalovaní nadobudli sporné nehnuteľnosti vydržaním do vlastníctva pri splnení zákonných podmienok, odvolací súd poukazuje na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, a to prostredníctvom uznesenia Veľkého senátu Obchodno-právneho kolégia z 27. 04. 2021 sp. zn. 1VOBdo/2/2020.

20.5. Vzhľadom na vyššie uvedené, Veľký senát Obchodno-právneho kolégia uzatvoril, že: 1/ na základe absolútne neplatného právneho úkonu nie je možné nadobudnúť vlastnícke právo, a to ani v prípade, že na jeho podklade bol uskutočnený vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností; 2/ s poukazom na právnu zásadu, podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv, ako sám má, nemôže platne previesť vlastnícke právo k nehnuteľnosti na inú osobu ten, kto je na základe absolútne neplatného právneho úkonu vedený v katastri nehnuteľností ako vlastníak nehnuteľností; 3/ dobrá viera nadobúdateľa, že hnutelnú alebo nehnuteľnú vec nadobúda od vlastníka, má vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva, len pokiaľ zákon v taxatívne vymedzených prípadoch nadobudnutie vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru i nadobúdateľa výslovne upravuje. V iných prípadoch právna úprava de lege lata nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa neumožňuje.

21. V preskúmvanej veci odvolací súd postupoval a vec rozhodol v zmysle vyššie uvedeného rozhodnutia Veľkého senátu a vychádzal z vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam, ktoré žalobcovia nadobudli po svojich predkoch na základe Výmeru o vlastníctve pôdy vydaného vtedajším Ministerstvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy č. 3017/1948-10/B zo dňa 11. 05. 1948, ktorý bol vydaný Povereníctvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v súlade s Nariadením č. 104/1946 Sb. n. SNR o vlastníctve pôdy pridelenej podľa Nariadenia č. 104/1945 v znení Nariadenia č. 64/1946, pričom výmer je opatrený pečiatkou a podpisom povereníka. Ako už bolo vyššie konštatované, tento výmer je vkladuschopnou listinou, riadny nadobúdaci titul a je potrebné ho považovať za verejnú listinu, ktorá dokazuje vlastnícke právo prídelcu k pridelennej poľnohospodárskej nehnuteľnosti. Rovnako nebolo preukázané, ani sporné, že by žalobcovia, resp. ich právni predchodcovia o toto vlastníctvo prišli

zákonným spôsobom. Na druhej strane, žalovaní si vlastnícke právo k nehnuteľnostiam odvodzujú od dohody schválenej rozhodnutím Pozemkového úradu Nové Zámky č. 300/92 zo dňa 11. 03. 1993 v spojení s jeho opravným rozhodnutím, pričom v konaní tvrdili, že od tohto momentu predmetné nehnuteľnosti užívali a nakladali s nimi ako vlastníci, resp. spoluvlastníci, čo preukazovali aj uzatvorením nájomných zmlúv na sporné nehnuteľnosti a svoju dobromyseľnosť odvíjali práve od rozhodnutia reštitučného orgánu. Keďže právni predchodcovia žalobcov, resp. žalobcovia nikdy nestratili spoluvlastnícke právo k nehnuteľnostiam, pozemkový úrad nemohol v rámci reštitučného konania ani schváliť dohodu o vydaní takýchto nehnuteľností, ktoré v čase schvaľovania dohody neboli v jeho vlastníctve. Vo všeobecnosti právny titul pre nadobudnutie vlastníctva vydržaním by sa mal odvíjať od právneho úkonu so skutočným vlastníkom, keďže všeobecne platí, že vlastníč veci nemôže stratiť vlastníctvo v konaní, ktorého účastníkom nebol, a ktoré rozhodnutie mu doručené nebolo, odvolací súd považuje za ústavne neprípustné rešpektovať poškodenie žalobcov s ohľadom na rozhodnutie štátneho orgánu, ktoré je potrebné považovať za ničotné, teda nulité rozhodnutie. Tak, ako už bolo vyššie konštatované prelomenie zásady nemo plus iuris a prípadné nadobudnutie vlastníckeho práva žalovaných od nevlastníka, je možné len v zákonom vyslovene upravených prípadoch. Situácia, o akú v danom spore ide, však pod žiadnu zo zákonom upravených výnimiek zo zásady nemo plus iuris nespadá, a preto neprichádza do úvahy nadobudnutie vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam (od nevlastníka) s poukazom na dobrú vieru žalovaných.

21.1. Pokiaľ súd prvej inštancie dospel k opačnému právnomu záveru, pričom sa prelomením zásady nemo plus iuris ani nezaoberal, iba vo všeobecnosti konštatoval, že žalovaní nadobudli vlastnícke právo k nehnuteľnostiam od nevlastníka s poukazom na ich dobrú vieru, vec nesprávne právne posúdil. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 388 CSP zmenil a podanej žalobe vyhovel.“

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalovaní 1/ až 3/ (ďalej aj „žalovaní“, či dovolatelia“) jeho prípustnosť odôvodnili v zmysle § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (tiež len „CSP“). Navrhli zrušiť rozsudok odvolacieho súdu a vrátiť mu vec na ďalšie konanie, alternatívne zmeniť rozsudok a žalobu zamietnuť.

3.1. Dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP (o porušení práva na spravodlivý proces) odôvodnili nedostatočným odôvodnením dobromyseľnosti žalovaných v rozhodnutí odvolacieho súdu. Žalovaní vychádzajúc z princípu právnej istoty legitímne očakávali, že odvolací súd nebude preskúmať otázku správnosti a zákonnosti reštitučného rozhodnutia pozemkového úradu.

3.2. Dovolací dôvod podľa § 421 ods. písm. a) a b) CSP odôvodnili tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, od vyriešenia ktorej sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu i to, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. V uvedenom kontexte dovolatelia formulovali právne otázky a ich riešenia:

a) Vzťahujú sa pravidlá nadobudnutia vlastníckeho práva pri prelomení zásady nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet (nikto nemôže na iného previesť viac práv, než sám má) vyplývajúce zo záverov uznesenia Veľkého senátu Obchodno-právneho kolégia Najvyššieho súdu SR z 27. 04. 2021 sp. zn. 1VOBdo/2/2020 aj na nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním v zmysle ust. § 134 Občianskeho zákonníka? Podľa dovolateľov došlo k odklonu, keď aplikácia uvedenej zásady sa nevzťahuje na vydržanie.

b) Disponuje všeobecný súd právomocou posudzovať správnosť postupu správnych orgánov v konaní, ktoré predchádzalo vydaniu individuálneho správneho aktu a vyvodzovať z tohto posúdenia právne dôsledky na súkromnoprávne vzťahy účastníkov konania? Podľa dovolateľov došlo k odklonu, všeobecný súd má právomoc preskúmať správny akt len v rámci správneho konania, nie mimo správneho súdnictva.

c) Môže všeobecný súd v rámci súkromnoprávneho sporu posúdiť individuálny správny akt ako nulitný (ničotný) právny akt, hoci tento akt nebol zrušený príslušným správnym orgánom alebo správnym súdom v rámci správneho konania alebo správneho súdnictva? Podľa dovolateľov táto otázka bola riešená v rozhodnutí 5Cdo/97/2009.

d) Aký je právny význam paaktu (nulitého právneho aktu) pre účastníkov konania, najmä z hľadiska

právnej istoty, nadobudnutých práv a možnosti dovolávať sa jeho neexistencie v súkromnoprávných vzťahoch?

4. Žalobcovia 1/ až 3/ (ďalej aj „žalobcovia“) sa k dovolaniu vyjadril tak, že konanie netrpí vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP, sudy nižších inšancií rozhodli správne. Nastolené otázky sudy už vyriešili. Navrhli, aby najvyšší súd dovolanie odmietol alternatívne ho zamietol a priznal im náhradu trov dovolacieho konania. Žalovaní zotrvali na podanom dovolaní.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala advokátom zastúpená (§ 429 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

5.1. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inšancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

5.2. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprisnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

5.3. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inšancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrváva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

5.4. V dôsledku viazanosti dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasivita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

5.5. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

5.6. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytykaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. e), f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

5.7. Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inšancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP). V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).

5.8. Judikatúra dovolacieho súdu vychádza z toho, že nesprávnym právnym posúdením veci nemožno dôvodne uplatniť dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP. Ide navyše o premisu pre uplatnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 CSP. Je potrebné uviesť i to, že pri identickej právnej otázke je z logických dôvodov vylúčená kumulácia dovolacích dôvodov v zmysle § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP, lebo nemožno konzistentne tvrdiť, že tu malo dôjsť k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a súčasne, že takáto prax dovolacieho súdu tu nie je, alebo že tu ide o rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Dovolacie dôvody majú smerovať ku konaniu a rozhodnutiu odvolacieho súdu (§ 418 CSP). Dovolacie konanie má predovšetkým slúžiť zjednoteniu a tvorbe

judikatury, prípadne k odstráneniu fundamentálnych nedostatkov (väd zmätočnosti), cieľom nemá byť náprava bežných nesprávností pri nachádzaní práva na konkrétny prípad.

5.9. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

6. Dovolatelia vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

6.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

6.2. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pre naplnenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP je nevyhnutné kumulatívne splnenie troch znakov, ktorými sú: 1/ nesprávny procesný postup súdu, 2/ tento nesprávny procesný postup znemožnil strane realizovať jej patriace procesné práva a zároveň 3/ intenzita tohto zásahu dosahovala takú mieru, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

6.3. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

7. Dovolací súd posudzoval prípustnosť dovolania vyvodzovanú dovolateľmi z § 420 písm. f) CSP. Títo dovolací dôvod vymedzili nesprávnym právnym posúdením vecí súdmi (najmä otázky zákonnosti pozemkového rozhodnutia, dobromyseľnosti držby pozemkov, ich vydržania), od ktorého vyvodzovali nedostatky odôvodnenia, porušenie princípu právnej istoty, či legitímnych očakávaní. Takýmto spôsobom sa im však nepodarilo náležite vymedziť tento dovolací dôvod.

7.1. Pokiaľ dovolatelia nesúhlasili s tým, ako odvolací súd interpretoval právne normy ohľadom určenia vlastníckeho práva [napr. či rozhodnutie pozemkového úradu o schválení dohody o vydaní nehnuteľností (nie)je nulitným správnym aktom (paaktom); či na uvedené rozhodnutie pozemkového úradu sa (ne)vzťahuje zásada nemo plus iuris], z uvedeného hľadiska sa jedná o nesprávne právne posúdenie vecí, ktoré nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP (viď judikáty R 54/2012 a R 24/2017). Osobitne je potrebné uviesť i to, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie vecí prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá (I. ÚS 188/06, 9Cdo/293/2021, 9Cdo/324/2021, 9Cdo/174/2022, 9Cdo/3/2023, 9Cdo/13/2023, 3Cdo/111/2024 a iné). Otázky správneho právneho posúdenia vecí zostávajú nedotknuté pri skúmaní dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

7.2. Pokiaľ dovolatelia pri svojom právnom posúdení vecí prípadne vyvodzujú prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP na základe odlišného skutkového stavu vecí v dôsledku podľa ich názoru nesprávneho vyhodnotenia dôkazov, nesprávneho zistenia skutkového stavu vecí súdmi [napr. ohľadom či povinná osoba (ne)bola vlastníkom vydávaných nehnuteľností] dovolací súd považuje za potrebné opakovane zdôrazniť, že nedostatočne zistený skutkový stav vecí, nevykonanie všetkých

navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2018, 3Cdo/94/2018, 6Cdo/69/2020, 9Cdo/209/2020). Pri posudzovaní ústavnosti tohto právneho názoru nedospel ústavný súd (II. ÚS 465/2017) k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

8. Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaných nie je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné, preto ho v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

9. Dovolatelia v dovolaní ako dovolací dôvod uviedli § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP a k nemu v súhrne formulovali štyri právne otázky (viď bod 3.2. vyššie).

9.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9.2. Právnym posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávne právne posúdenie veci nemožno preto vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu. Ani sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo jednoduché spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

9.3. Okrem toho nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je, že dovolateľ uvedie právnu (nie skutkovú) otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Inak dovolací súd nemá možnosť posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, či ide o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a či sú splnené osobitné podmienky uvedené v jednotlivých prípadoch, v ktorých citované ustanovenie dovolanie pripúšťa.

9.4. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia odvolacím súdom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Dovolací súd vo svojej súdno-aplikačnej (judikátornej) činnosti k tomu už v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/123/2017, 7Cdo/140/2017, 9Cdo/315/2020, 9Cdo/2/2021) uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétného stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

9.5. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. b) CSP je rozhodujúce, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté, avšak táto otázka doteraz v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) tvrdiť (a prípadne i doložiť), že takáto otázka doteraz nebola riešená dovolacím súdom, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Z logického hľadiska sa vylučuje, aby pre identickú právnu otázku sa mohli uplatniť oba dovolacie dôvody (§ 421 ods. 1 písm. a) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP).

9.6. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto

ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená jasným, zrozumiteľným a nepochybným spôsobom. Dovolací súd je viazaný len tým, ako dovolateľ právnú otázku nastolí.

9.7. So zreteľom na uvedené dovolací súd konštatuje nevymedzenie dovolacieho dôvodu dovolateľmi v zmysle § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP.

10. Odvolací súd svoje rozhodnutie o určení, že žalobcovia sú vlastníkami nehnuteľností založil na závere, že žalobcom svedčí vlastníctvo titulom výmeru o pridelení pozemkov. Podľa názoru súdu žalovaní reštitučným rozhodnutím sa nestali vlastníkami nehnuteľností lebo malo ísť o ničotný právny akt z dôvodu, že tu nešlo o vlastníctvo štátu alebo právnickej osoby, ale vlastníctvo fyzických osôb (žalobcov).

10.1. V prípade otázky, [či sa vzťahujú pravidlá nadobudnutia vlastníckeho práva pri prelomení zásady nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet (nikto nemôže na iného previesť viac práv, než sám má) vyplývajúce zo záverov uznesenia Veľkého senátu Obchodno-právneho kolégia Najvyššieho súdu SR z 27. 04. 2021 sp. zn. 1VOBdo/2/2020 aj na nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním v zmysle ust. § 134 Občianskeho zákonníka?] túto nie je možné považovať za otázku rozhodnú, na ktorej odvolací súd založil svoje rozhodnutie. Odvolací súd prioritne riešil otázku ničotnosti reštitučného rozhodnutia uvádzajúc dôvody jeho vadnosti (napr. o povinných osobách, o prekročení právomoci pozemkového úradu a iné), viď bod 17., 17.1., 18. rozhodnutia odvolacieho súdu). Až následne odvolací súd riešil otázku, či žalovaní nadobudli vlastnícke právo k nehnuteľnostiam vydržaním s odvolaním sa rozhodnutie veľkého senátu (1VOBdo/2/2020). Skonštatoval, že v tomto prípade nejde o žiadnu zo zákonom upravených výnimiek zo zásady nemo plus iuris, a preto neprichádza do úvahy nadobudnutie vlastníckeho práva žalovanými od nevlastníka. Uvedená právna otázka vychádza z nenaplnenej premisy, že odvolací súd otázku vydržania riešil podľa uvedeného rozhodnutia veľkého senátu. V skutočnosti odvolací súd len poukázal na to, že tento prípad nepredstavuje žiadnu zákonom uvádzanú výnimku pre prelomenie zásady nemo plus iuris. Odvolací súd v zmeňujúcom rozhodnutí skonštatoval, že žalovaní nenadobudli vlastníctvo v dôsledku nulity reštitučného rozhodnutia. Dovolateľa v tomto smere právnú otázku nepoložili dôvodne. Ide teda o všeobecnú otázku položenú len v hypotetickej, či akademickej úrovni, ktorá nie je spôsobilá zvrátiť dovolaním napadnuté rozhodnutie a privodiť dovolateľom priaznivejšie postavenie.

11. V prípade otázky, (či disponuje všeobecný súd právomocou posudzovať správnosť postupu správnych orgánov v konaní, ktoré predchádzalo vydaniu individuálneho správneho aktu, a vyvodzovať z tohto posúdenia právne dôsledky na súkromnoprávne vzťahy účastníkov konania?) Podľa dovolateľov došlo k odklonu, všeobecný súd má právomoc preskúmať správny akt len v rámci správneho konania, nie mimo správneho súdnictva. Dovolací súd uvádza, že ide o otázku, či súd mimo rámca správneho súdnictva môže skúmať „správnosť postupu správneho orgánu“. V nastolenej právnej otázke dovolateľa úspešne odklon od ustálenej rozhodovacej praxe v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP neuplatnili. Ide aj v tomto prípade o všeobecnú otázku položenú len v hypotetickej, či akademickej úrovni, ktorá nie je spôsobilá zvrátiť dovolaním napadnuté rozhodnutie a privodiť dovolateľom priaznivejšie postavenie. Všeobecne formulovaná otázka nereaguje na konkrétne okolnosti tohto prípadu vzťahujúce sa na dôvody, pre ktoré odvolací súd považoval rozhodnutie pozemkového úradu za nulité (paakt, ničotné). Nešlo o nastolenie právnej otázky, či záver súdu o nulite reštitučného rozhodnutia je (ne)správny.

12. V prípade otázky [či môže všeobecný súd v rámci súkromnoprávneho sporu posúdiť individuálny správny akt ako nulitný (ničotný) právny akt, hoci tento akt nebol zrušený príslušným správnym orgánom alebo správnym súdom v rámci správneho konania alebo správneho súdnictva?] Podľa dovolateľov táto otázka bola riešená v rozhodnutí 5Cdo/97/2009 tak, že súd v konaní nie je oprávnený riešiť ich platnosť, či zákonnosť mimo správneho súdnictva, ale v zásade je oprávnený prihliadať na to, či išlo o akt ničotný (nulitný, paakt). Záver odvolacieho súdu v tejto veci ohľadom jeho možnosti riešiť otázku nulity (ničotnosti, paakt) individuálneho právneho aktu (viď bod 17., 17.1. a 18. rozhodnutia odvolacieho súdu) vychádza z ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a zodpovedá i názorom v odbornej právnickej literatúre (napr. 5Cdo/97/2009, 4Cdo/123/2003, 4Cdo/57/2006, R 220/1950 Zbierky

rozhodnutí československých soudů, rozhodnutí bývalého Nejvyššího správního soudu č. 1457/22, 10303/33). V civilním sporovém konání soud může v rámci predbežnej otázky skúmať, či rozhodnutie orgánu verejnej správy nie je ničotné (nulitné). K tomu aj FEČÍK, M. In: ŠTEVČEK, M., DULAK, A., BAJANKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Občiansky zákonník. Komentár. 2. vydanie. C. H. BECK: Praha, 2019, s. 961. V rozhodnutí sp. zn. 4Cdo/57/2006 sa uvádza: „V súvislosti so spochybňovaním správnosti právoplatného rozhodnutia pozemkového úradu dovolací súd považuje za opodstatnenú námietku dovolateľov poukazujúcu na právny názor, podľa ktorého mimo rámec správneho súdnictva všeobecný súd nie je oprávnený skúmať vecnú správnosť správneho aktu. Ďalej považuje za potrebné dodať, že jedným zo základných atribútov právneho štátu je princíp právnej istoty, ktorého súčasťou je aj dôvera jednotlivca v rozhodovaciu činnosť orgánov štátu a jeho dobrá viera v správnosť aktov verejnej moci. V zmysle § 132 ods. 1 Obč. zákonníka možno vlastníctvo nadobudnúť aj rozhodnutím štátneho orgánu. Nadobudnutie vlastníctva právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu patrí medzi tzv. originárne spôsoby nadobudnutia vlastníctva. Tak tomu je i v prípadoch nadobudnutia vlastníctva oprávnenými osobami podľa reštitučných zákonov, teda aj v prípade rozhodnutia pozemkového úradu o určení vlastníctva podľa ustanovenia § 9 ods. 4 zákona č. 229/1991 Zb., ktoré má konštitutívny charakter. Takéto právoplatné rozhodnutie štátneho orgánu, ktoré konštituuje vlastníctvo, má nutne ako každý originárny spôsob nadobudnutia vlastníctva za následok absolútny zánik vlastníctva predchádzajúceho vlastníka a vylučuje ho, pokiaľ však takéto rozhodnutie štátneho orgánu nebolo zákonným spôsobom zrušené. Je totiž základným predpokladom fungovania demokratického právneho štátu a zabezpečenia právnej istoty občanov a ich dôvery v štátne akty, aby právoplatné rozhodnutia štátnych orgánov, na základe ktorých jednotlivci nadobúda vlastníctvo, boli nespochybniteľnou skutočnosťou, ktorá vylučuje požiadavky ktorejkoľvek inej osoby opierajúcej svoje domnelé vlastníctvo o inú (skoršiu) právnu skutočnosť. Nemožno preto akceptovať, aby jeden štátny orgán pri výkone verejnej moci autoritatívne preskúmal a osvedčil, resp. konštituoval v prospech konkrétnej osoby určité právo, na existenciu ktorého sa táto osoba spolieha v dôsledku dobrej viery v správnosť aktu štátu, a aby následne iný štátny orgán, v celkom inom konaní tej istej osobe toto právo odňal ako dôsledok toho, že rozhodnutie, ktoré právo konštituovalo, bolo údajne vadné.“ V nastolenej právnej otázke dovolateľa úspešne odklon od ustálenej rozhodovacej praxe v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP neuplatnili. Jej prípadné kladné zodpovedanie vychádza z rozhodnutia odvolacieho súdu, a preto taká otázka nie je spôsobilá zvrátiť dovolaním napadnuté rozhodnutie a privodiť dovolateľom priaznivejšie postavenie.

13. V prípade otázky [aký je právny význam paaktu (nulitného právneho aktu) pre účastníkov konania, najmä z hľadiska právnej istoty, nadobudnutých práv a možnosti dovolávať sa jeho neexistencie v súkromnoprávných vzťahoch?]. Podľa názoru dovolacieho súdu ide o otázku, ktorú odvolací súd výslovne neriešil a na jej riešení nezaložil rozhodnutie odvolacieho súdu. Napokon ide o všeobecnú teoretickú otázku položenú len v hypotetickej, či akademickej úrovni, ktorá nie je spôsobilá privodiť dovolateľom priaznivejšie postavenie. K niektorým právnym aspektom reštitučného rozhodnutia pozemkového úradu ako nezákonného (vadného), či až nulitného individuálneho právneho aktu dovolací súd odkazuje na rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/57/2006, 5Cdo/97/2009, 4Cdo/123/2003 vyššie bod 12..

14. Dovolací súd uvádza, že vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP nezodpovedá právnej úprave. V dôsledku viazanosti dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (vrátane spôsobu akým dovolateľ vymedzil právne otázky) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod. Je potrebné plne rešpektovať autonómiu a zodpovednosť dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasivita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva. Ex officio ingerencia dovolacieho súdu majúca za následok reštauráciu dovolacieho dôvodu s novým vymedzením jeho obsahu, patričným komentárom i hľadaním a označením vhodnej judikatúry dovolacieho súdu, by mohla byť neprípustným zásahom narušajúcim samú materiálnu podstatu spravodlivého procesu i princípu rovnosti (vrátane „rovnosti zbraní“) a kontradiktórnosti civilného sporového konania. Z uvedeného plynie, že dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na vlastných domnienkach alebo predpokladoch, nemôže nahradzovať kvalifikovaný servis poskytovaný právnym zástupcom dovolateľa,

lebo vymedzenie predmetu a rozsahu dovolania patrí do výlučnej sféry dovolateľa (porovnaj IV. ÚS 372/2020). Ústavný súd v uznesení sp. zn.: I. ÚS 215/2022-15 zo 14. apríla 2022, bod 15. odôvodnenia (tiež I. ÚS 214/2022-14 zo 14. apríla 2022 bod 20. k odmietnutiu dovolania pre nesplnenie náležitostí zadefinovania dôvodu prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku uviedol, že aj keď jeho súčasná judikatúra uprednostňuje materiálny prístup k vymedzeniu dovolacích dôvodov zo strany najvyššieho súdu (I. ÚS 336/2019, IV. ÚS 479/2021), dovolací súd si bez náležitého vymedzenia právnej otázky dovolateľom nemôže túto otázku vyabstrahovať z dovolania sám (II. ÚS 291/2021). Ústavne konformné riešenie vyžaduje, „aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala, a takisto aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť...“ Sťažovateľ, resp. jeho advokát „preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky“ (I. ÚS 115/2020). Za také ale nebolo možné považovať dovolanie v tejto veci.

15. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie žalovaných, ktorým prípadne mienili namietat nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) ,b) CSP odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

16. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

17. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.